



NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura we Wrocławiu

LWR.410.001.15.2018

P/18/001

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Tekst ujednolicony, uwzględniający zmiany wprowadzone uchwałą nr KPK-KPO.443.101.2018
Zespołu Orzekającego Komisji Rozstrzygającej w Najwyższej Izbie Kontroli z dnia 10 maja 2018 r.

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/18/001 – Wykonanie budżetu państwa w 2017 r.
Jednostka kontrolowana	Sąd Rejonowy w Częstochowie, ul. Dąbrowskiego 23/35, 42-200 Częstochowa (dalej: Sąd lub SR w Częstochowie)
Kierownik jednostki kontrolowanej	Barbara Cyrulik, Dyrektor Sądu (dowód: akta kontroli str. 498)
Podstawa prawna	Art. 2 ust. 1 ustawy o Najwyższej Izbie Kontroli ¹
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli – Delegatura we Wrocławiu
Kontrolerzy	1. Joanna Marczyk, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LWR/21/2018 z dnia 9 stycznia 2018 r. 2. Paweł Potemski, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LWR/47/2018 z dnia 23 stycznia 2018 r. 3. Marcin Kaliński, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LWR/20/2018 z dnia 9 stycznia 2018 r. (dowody: akta kontroli str. 1, 2, 213-214, 499-500)

II. Cel i zakres kontroli

Celem kontroli było dokonanie oceny wykonania planu finansowego na 2017 r., w ramach części budżetu państwa 15/03 „Sąd Apelacyjny w Katowicach”, pod względem legalności, celowości, rzetelności i gospodarności.

Ocenie podlegały w szczególności:

- realizacja wydatków budżetu państwa,
- prawidłowość sporządzenia rocznych sprawozdań budżetowych oraz sprawozdań za IV kwartał 2017 r. w zakresie operacji finansowych,
- system kontroli zarządczej w zakresie prawidłowości i rzetelności sporządzania sprawozdań.

Ponadto przeprowadzono analizę porównawczą danych ujętych w rocznym sprawozdaniu Rb-27 z wykonania planu dochodów budżetowych z wynikami roku ubiegłego.

Podstawą sformułowania oceny wymienionych wyżej obszarów były w szczególności następujące działania kontrolne:

¹ Ustawa z dnia 23 grudnia 1994 r. (Dz.U. z 2017 r., poz.524).

- dokonanie analizy wykonania planu dochodów,
 - dokonanie analizy realizacji wydatków budżetu państwa, w tym efektów uzyskanych w wyniku wydatkowania środków,
 - kontrola prawidłowości zmian budżetu dokonywanych w trakcie roku budżetowego,
 - kontrola przestrzegania ustalonych limitów wydatków, w tym – limitów środków na wynagrodzenia,
 - szczegółowa analiza wybranej próby wydatków dysponenta III stopnia,
 - analiza wybranych postępowań o udzielenie zamówienia publicznego,
 - dokonanie analizy stanu zobowiązań,
 - analiza prawidłowości sporządzenia wybranych sprawozdań.
- Szerszy opis działań kontrolnych przedstawiono w części V. Wyniki kontroli.

III. Charakterystyka kontrolowanej jednostki

Głównym zadaniem Sądu, jako sądu powszechnego było rozpoznawanie wszystkich spraw należących do sądów powszechnych, w wyjątkiem spraw zastrzeżonych dla sądów wyższych instancji. Dochody Sądu (dysponenta III stopnia) wyniosły 19 623,0 tys. zł, a wydatki 48 344,8 tys. zł. W 2017 r. nie ponoszono wydatków z budżetu środków europejskich.

IV. Ocena²

W ramach kontroli zbadano 4% wydatków Sądu³. NIK stwierdza, że co do zasady zostały one poniesione z zachowaniem zasad gospodarowania środkami publicznymi, określonych w ustawie z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych⁴ (dalej: „ufp”) i aktach wykonawczych do tej ustawy. Jedyny wyjątek w tym zakresie stanowi przypadek:

- naruszenia obowiązujących w Sądzie procedur wewnętrznych w zakresie udzielania zamówień publicznych w postępowaniu o udzielenie zamówienia publicznego o wartości poniżej 30 tys. euro, które dotyczyło świadczenia usług prawnych na rzecz Sądu. W postępowaniu tym w szczególności nie przeprowadzono rozpoznania rynku z zachowaniem zasady konkurencyjności, gdyż nie zebrano co najmniej trzech ofert potencjalnych wykonawców, a co za tym idzie – zamówienia nie udzielono wykonawcy, który zaoferował najkorzystniejszą ofertę, tj. ofertę z najniższą ceną. Było to niezgodne z art. 44 ust. 3 pkt 1 ufp., w myśl którego wydatki publiczne powinny być dokonywane w sposób celowy i oszczędny, z zachowaniem zasad uzyskiwania najlepszych efektów z danych nakładów oraz optymalnego doboru metod i środków służących osiągnięciu założonych celów;

Niezależnie od powyższego naruszenia, wszystkie zbadane wydatki Sądu służyły realizacji jego zadań.

Badane sprawozdania Sądu zostały sporządzone i przekazane terminowo, stosownie do przepisów rozporządzeń Ministra Finansów w sprawie:

² W kontroli wykonania budżetu państwa w 2017 r. Najwyższa Izba Kontroli stosuje następujące oceny: pozytywna i negatywna. W przypadku gdy nie zostały spełnione kryteria ani dla oceny pozytywnej ani dla negatywnej stosuje się ocenę opisową. W niniejszej kontroli zastosowano ocenę opisową.

³ Na kwotę 1 955,3 tys. zł.

⁴ Dz. U. z 2017 r. poz. 2077.

sprawozdawczości budżetowej⁵, sprawozdań jednostek sektora finansów publicznych w zakresie operacji finansowych⁶, a także sprawozdawczości budżetowej w układzie zadaniowym⁷. Ustalone w Sądzie reguły kontroli zarządczej zapewniały w sposób racjonalny kontrolę prawidłowości sporządzonych sprawozdań budżetowych i sprawozdań w zakresie operacji finansowych.

W wyniku kontroli ujawniono błąd w systemie finansowo-księgowym Sądu, skutkujący wystąpieniem różnicy pomiędzy obrotami dziennika oraz zestawienia obrotów i sald w 2017 r. w kwocie 80,6 tys. zł, który jednak nie miał wpływu na dane zawarte w sprawozdaniach Rb-27 i Rb-28⁸.

V. Wyniki kontroli

1. Dochody budżetowe

Opis stanu
faktycznego

Dochody Sądu zrealizowano w kwocie 19 623,0 tys. zł, tj. o 3 373,0 tys. zł (20,8%) wyższej od zaplanowanej (16 250,0 tys. zł) na ten rok i o 1 103,1 tys. zł (6,0%) wyższej od dochodów wykonanych w 2016 r. (18 519,9 tys. zł).

Wyższa w stosunku do planu realizacja dochodów wynikała z ich wykonania w kwotach:

- 1) większych niż planowano z: [a] grzywien i innych kar pieniężnych od osób fizycznych (§ 057) o 635,8 tys. zł, tj. o 15,5%; [b] z opłat i kosztów sądowych oraz innych opłat uiszczanych na rzecz Skarbu Państwa z tytułu postępowania sądowego i prokuratorskiego (§ 063) o 1 847,4 tys. zł, tj. o 16,1 %; [c] dochodów z najmu i dzierżawy (§ 075) o 6,9 tys. zł, tj. o 100%; [d] wpływów ze sprzedaży usług (§ 083) o 3,8 tys. zł, tj. o 0,8 %; [e] wpływów ze sprzedaży składników majątku (§ 087) o 1,6 tys. zł, tj. o 100%; [f] rozliczeń/zwrotów z lat ubiegłych (§ 094) o 328,7 tys. zł, tj. o 1 643,5%; [g] tytułu kar i odszkodowań wynikających z umów (§ 095) o 2,12 tys. zł, tj. o 100%; [h] wpływów (sum) do wyjaśnienia (§ 298) o 676,5 tys. zł, tj. o 100%;
- 2) mniejszych niż planowano z pozostałych wpływów (§ 097) o 129,9 tys. zł, tj. o 86,6%

Wyższe wykonanie w stosunku do poprzedniego roku wynikało natomiast z:

- 1) większych niż w roku poprzednim wpływów z: [a] opłat i kosztów sądowych oraz innych opłat uiszczanych na rzecz Skarbu Państwa z tytułu postępowania sądowego i prokuratorskiego (§ 063) o 638,8 tys. zł, tj. 5,0%; [b] dochodów z najmu i dzierżawy (§ 075) o 6,3 tys. zł, tj. o 959,7%; [c] wpływów ze sprzedaży usług (§ 083) o 26,5 tys. zł, tj. o 5,8 %; [d] sprzedaży składników majątkowych (§ 087) o 1,6 tys. zł, tj. 100%; [e] rozliczeń/zwrotów z lat ubiegłych (§ 094) o 348,7 tys. zł, tj. 100%; [f] tytułu kar i odszkodowań wynikających z umów (§ 095) o 2,2 tys. zł, tj. 100%; [g] wpływów (sum) do wyjaśnienia (§ 298) o 676,5 tys. zł, tj. o 100%.

⁵⁵ Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 16 stycznia 2014 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej (Dz.U. z 2016 r., poz.1015 ze zm.).

⁶ Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 4 marca 2010 r. w sprawie sprawozdań jednostek sektora finansów publicznych w zakresie operacji finansowych (Dz.U. z 2014 r., poz. 1773 ze zm.).

⁷ Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 28 grudnia 2011 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej w układzie zadaniowym (Dz.U. nr 298, poz.1766 ze zm.).

⁸ Z wykonania planu dochodów budżetowych (Rb-27); z wykonania planu wydatków budżetu państwa (Rb-28).

- 2) niższych niż w roku poprzednim wpływów z: [a] grzywien i innych kar pieniężnych od osób fizycznych (§ 057) o 421,4 tys. zł, tj. o 8,2%; [b] pozostałych wpływów (§ 097) o 176,1 tys. zł, tj. 89,8%.

(dowody: akta kontroli str. 305-306, 496)

Głównymi źródłami dochodów w 2017 r. były grzywny, mandaty i inne kary pieniężne od osób fizycznych (§ 057) – 4 745,8 tys. zł oraz opłaty i koszty sądowe oraz inne opłaty uiszczane na rzecz Skarbu Państwa z tytułu postępowania sądowego i prokuratorskiego (§ 063) – 13 347,4 tys. zł.

(dowody: akta kontroli str. 305-306)

Na koniec 2017 r. pozostałe do zapłaty należności wynosiły 12 409,4 tys. zł, z tego 78,0% (9 679,8 tys. zł) to należności z tytułu grzywien, mandatów i innych kar pieniężnych od osób fizycznych (§ 057) a 22,0% (2 729,6 tys. zł) to należności z tytułu opłat i kosztów sądowych oraz innych opłat uiszczanych na rzecz Skarbu Państwa z tytułu postępowania sądowego (§ 063). Podobne źródła i proporcje odnotowano w kwotach zaległości netto, gdyż łącznie wyniosły one 10 746,2 tys. zł, w tym 78,0% (8 381,4 tys. zł) to zaległości z tytułu grzywien, mandatów i innych kar pieniężnych od osób fizycznych (§ 057) oraz 22,0% (2 364,8 tys. zł) to zaległości z tytułu opłat i kosztów sądowych oraz innych opłat uiszczanych na rzecz Skarbu Państwa z tytułu postępowania sądowego (§ 063). W porównaniu do 2016 r. kwoty należności ogółem (14 452,9 tys. zł) i zaległości netto (12 688,9 tys. zł) były na koniec 2017 r. niższe o 2 043,4 tys. zł, tj. o 14,1% (należności netto) oraz o 1 942,7 tys. zł, tj. o 15,3%.

(dowody: akta kontroli str. 305, 298)

Według Dyrektora Sądu, na zmniejszenie wysokości należności w stosunku do 2016 r. nastąpiło w wyniku mniejszej liczby spraw rozpoznawanych w Sądzie, w których naliczono grzywny karne i cywilne, opłaty cywilne oraz opłaty i koszty karne itp., a których wartość zmniejszyła się w stosunku do 2016 r. o 2 043,4 tys. zł. Dyrektor dodała, że w celu poprawy windykacji należności sądowych podejmowane są działania mające na celu poprawę wskaźnika efektywności windykacji, tj. [a] rozkładanie należności na raty, [b] odraczanie terminu spłaty należności, [c] zarządzanie zastępczej kary pozbawienia wolności, [d] zarządzanie kary pozbawienia wolności, [e] przestrzeganie terminowości dokonywania przypisów należności, [f] rozpatrywanie wniosków dłużników, [g] bieżące wysyłanie wezwań do dłużników, jak również ponaglenia w przypadku zaległości w spłacie, z ostrzeżeniem o wpisie do BIG⁹, [h] po bezskutecznym wezwaniu dłużnika do spłaty należności, kierowanie wniosków o egzekucję komorniczą, [i] zgłaszanie wierzytelności do masy upadłościowej, [j] wpisy do hipoteki wieczystej dłużnika. Zdaniem Dyrektora Sądu „[...] pomimo wielu starań ściągalność należności Skarbu Państwa jest trudna, a stan zadłużenia pomimo spadku w stosunku do zeszłego roku i tak utrzymuje się na dość wysokim poziomie z uwagi na przypis należności, oporu w spłacaniu zobowiązań ze strony dłużników, zubożenie społeczeństwa oraz bezrobocie. Stale też napływają wnioski o umorzenie należności z uwagi na trudną sytuację finansową dłużników bądź też rozłożenie płatności zaległości na raty.[...]”.

(dowody: akta kontroli str. 299-303)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości

⁹ Biuro Informacji Gospodarczej.

2. Wydatki

Opis stanu
faktycznego

Wydatki Sądu na rok 2017 r. zaplanowano w wysokości 46 045,0 tys. zł. Wydatki te zostały zaplanowane w układzie klasyfikacji budżetowej z uwzględnieniem założeń przyjętych do planowania budżetu państwa przez Radę Ministrów i Ministra Finansów. Przewidywane w planie wydatki w trakcie roku budżetowego zostały zwiększone o 2 493,6 tys. zł. Zmiany planowanej pierwotnie kwoty wydatków, dokonywane na mocy dyspozycji Dyrektora Sądu Apelacyjnego w Katowicach dotyczyły rozdziałów: 75312 - uposażenia sędziów w stanie spoczynku oraz uposażenia rodzinne (149,8 tys. zł), 75502 - jednostki sądownictwa powszechnego (2 240,1 tys. zł) oraz 75595 - pozostała działalność (103,7 tys. zł).

(dowód: akta kontroli str. 446)

Na mocy upoważnienia Dyrektora Sądu Apelacyjnego w Katowicach, Dyrektor Sądu w 2017 r. dokonała zmian w planie finansowym, powodujących przesunięcie środków pomiędzy paragrafami klasyfikacji budżetowej na łączną kwotę 1 989,2 tys. zł. Powodem największych zmian były: [1] inne niż planowane (mniejsze lub większe) wykonanie w zakresie kosztów postępowania sądowego (§ 303 i § 461), składek ZUS i na Fundusz Pracy (§ 411 i § 412) i mediów (§ 426); [2] zmiany w potrzebach i/lub inne wykonanie w zakresie remontów, napraw i konserwacji maszyn i urządzeń (§ 427), usług różnych (§ 430) i wyposażenia biurowego i informatycznego (§ 421); [3] przewidywanie wzrostu wykonania przeciętnego zatrudnienia i jego korekta wynikająca z faktycznego wykonania (§ 444).

(dowód: akta kontroli str. 447, 451-456)

Zrealizowane wydatki w 2017 r. wyniosły 48 344,8 tys. zł (99,6% planu po zmianach). W porównaniu do 2016 r. (45 673,4 tys. zł) były one wyższe o 2 671,4 tys. zł (o 5,8%). Najwyższe wydatki wystąpiły w § 401 – wynagrodzenia osobowe pracowników (18 296,6 tys. zł) oraz § 403 – wynagrodzenia osobowe sędziów (12 154,6 tys. zł). Wydatki te wyniosły w sumie 30 451,1 tys. zł (62,7% planu po zmianach) i stanowiły łącznie 63,0% wydatków ogółem Sądu.

(dowody: akta kontroli str. 356, 285-287, 497)

Główna Księgowa wskazała, że odnotowane w 2017 r. wzrosty wydatków o ponad 50% spowodowane były: [1] zakupem za 11,4 tys. zł kurtek dla kuratorów zawodowych (§ 302 – wydatki osobowe niezaliczone do wynagrodzeń), [2] wzrost opłat za trwałe zarząd jednego z budynków należących do Sądu o 0,5 tys. zł oraz zwiększenie wydatków związanych z uzyskiwaniem informacji o niekaralności nowozatrudnianych pracowników o 0,2 tys. zł (§ 4510 – opłaty na rzecz budżetu państwa), [3] wzrost opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi o 23,4 tys. zł (§ 452 – opłaty na rzecz budżetów jednostek samorządu terytorialnego) oraz [4] wzrost wypłat odszkodowań o 108,7 tys. zł¹⁰ (§ 459 – kary i odszkodowania wypłacane na rzecz osób fizycznych).

(dowody: akta kontroli str. 288-289)

W 2017 r. wydatki Sądu, w podziale na grupy ekonomiczne, przedstawiały się następująco:

- 1) Świadczenia na rzecz osób fizycznych – wyniosły 2 293,1 tys. zł i w porównaniu do roku poprzedniego (2 159,4 tys. zł) były wyższe o 133,7 tys.

¹⁰ W tym: odszkodowań za przewlekłość postępowań (13,0 tys. zł) oraz innych odszkodowań dla osób fizycznych (95,0 tys. zł) wraz z odsetkami (0,7 tys. zł).

zł (o 6,2%). Główną pozycją wpływającą na zwiększenie (w porównaniu do 2016 r.) wydatków w tej grupie były świadczenia społeczne (§ 311 - uposażenia dla sędziów w stanie spoczynku) w kwocie wyższej o 150,2 tys. zł.

Wszystkie należne, w ramach ww. grupy ekonomicznej, świadczenia zostały wypłacone.

- 2) Wydatki bieżące – wyniosły 46 051,8 tys. zł i w porównaniu do roku poprzedniego (43 514,1 tys. zł) były wyższe o 2 537,7 tys. zł (o 5,8%). Głównymi pozycjami wpływającymi na zwiększenie (w porównaniu do 2016 r.) wydatków w tej grupie były: [1] wynagrodzenia osobowe pracowników (§ 401) w kwocie wyższej o 1 349,5 tys. zł; [2] wynagrodzenia osobowe sędziów (§ 403) w kwocie wyższej o 906,9 tys. zł; [3] składki na ubezpieczenia społeczne (§ 411) w kwocie wyższej o 215,7 tys. zł oraz [4] koszty postępowania sądowego (§ 461) w kwocie niższej 423,9 tys. zł.

(dowód: akta kontroli str. 356)

W 2017 r. Sąd nie ponosił wydatków z budżetu środków europejskich.

(dowód: akta kontroli str. 295)

W 2017 r. Sąd nie otrzymał środków z rezerwy ogólnej i rezerw celowych. Wystąpiły natomiast przypadki blokowania planowanych wydatków budżetowych w trybie art.177 ust.1 pkt 3 ufp (tj. w przypadku nadmiaru posiadanych środków) na łączną kwotę 160,9 tys. zł¹¹.

(dowody: akta kontroli str. 295, 290-294)

Dyrektor Sądu wskazała, że odnotowane w poszczególnych paragrafach klasyfikacji budżetowej nadwyżki (blokowany nadmiar posiadanych środków) wynikały z: [1] unieważnienia trzech postępowań dotyczących zakupu sprzętu komputerowego¹² oraz komputerów¹³ (§ 421), a także [2] niższych, w stosunku do planu, kosztów postępowania sądowego (§ 461)¹⁴.

(dowód: akta kontroli str. 290)

Przeciętne zatrudnienie w Sądzie w 2017 r. wyniosło: 240,95 pełnozatrudnionych (status 01 - osoby nieobjęte mnożnikowymi systemami wynagrodzeń), 50,54 pełnozatrudnionych (status 05 - sądowi kuratorzy zawodowi), 0,29 pełnozatrudnionych (status 07 – asesory), 83,85 pełnozatrudnionych (status 09 - sędziowie), 14,58 pełnozatrudnionych (status 16 - referendarze sądowi), 18,17 pełnozatrudnionych (status 17 - asystenci sędziów). W porównaniu z 2016 r. ¹⁵ było ono wyższe o odpowiednio: 18,64 pełnozatrudnionych, tj. o 13,7% (status 01 - osoby nieobjęte mnożnikowymi systemami wynagrodzeń), 7,9 pełnozatrudnionych, tj. o 395% (status 05 - sądowi kuratorzy zawodowi), 5,69 pełnozatrudnionych, tj. o 11,8% (status 09 - sędziowie), 1,67 pełnozatrudnionych, tj. o 100% (status 16 - referendarze sądowi), 1,46 pełnozatrudnionych, tj. o 8,2% (status 17 - asystenci sędziów), oraz niższe o: -0,15 pełnozatrudnionych, tj. o -1,5% (status 18 - specjaliści opiniodawczych zespołów sądowych specjalistów).

(dowody: akta kontroli str. 296-297)

¹¹ [1] decyzja z 14 grudnia 2017 r. (nr 15/03.4143.12.2.2017.BD) na łączną kwotę 108,9 tys. zł, w tym 78,9 tys. zł (§ 412 – zakup materiałów i wyposażenia) oraz 30,0 tys. zł (§ 461 – koszty postępowania sądowego); [2] decyzja z 27 grudnia 2017 r. (nr 15/03.4143.12.3.2017.BD) na kwotę 52,0 tys. zł (§ 400 – wydatki bieżące).

¹² Decyzja o unieważnieniu Sądu Apelacyjnego w Katowicach (dot. 86,0 tys. zł, w tym 36,0 tys. zł i 50,0 tys. zł).

¹³ Decyzja o unieważnieniu Sądu Rejonowego w Częstochowie (43,9 tys. zł).

¹⁴ W zakresie opłat za usługę obrony z urzędu (30 tys. zł).

¹⁵ Przeciętne zatrudnienie w Sądzie w 2016 r. wyniosło: 135,74 pełnozatrudnionych (status 01 - osoby nieobjęte mnożnikowymi systemami wynagrodzeń), 2 pełnozatrudnionych (status 05 - sądowi kuratorzy zawodowi), 48,02 pełnozatrudnionych (status 09 - sędziowie), 0 pełnozatrudnionych (status 16 - referendarze sądowi), 17,9 pełnozatrudnionych (status 17 - asystenci sędziów), 9,68 pełnozatrudnionych (status 18 - specjaliści opiniodawczych zespołów sądowych specjalistów).

Wydatki na wynagrodzenia poniesione w 2017 r. w kwocie 32 672,8 tys. zł¹⁶ były, w porównaniu do 2016 r. (30 279,2 tys. zł¹⁷), wyższe o 2 392,6 tys. zł, tj. o 7,9%¹⁸ a przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto na jednego pełnozatrudnionego wyniosło 7,8 tys. zł¹⁹ i było, w porównaniu do 2016 r.²⁰, wyższe o 30,2%²¹. Sąd zrealizował w tym zakresie plan po zmianach (32 702,2 tys. zł) w 99,9%.

(dowody: akta kontroli str. 296-297)

Wynagrodzenia bezosobowe (§ 417) w kwocie 1 045,4 tys. zł, tj. w kwocie planowanej, obejmowały: 1) wydatki związane z postępowaniem sądowym (1 033,3 tys. zł), w tym wynagrodzenia biegłych (966,7 tys. zł), tłumaczy przysięgłych (35,7 tys. zł), kuratorów zastępujących strony w postępowaniu (30,9 tys. zł); 2) wydatki niezwiązane z postępowaniem sądowym (12,1 tys. zł)²².

(dowody: akta kontroli str. 356, 441-443)

Zobowiązania Sądu na koniec 2017 r. wyniosły 2 901,6 tys. zł, w tym: 6,7 tys. zł z tytułu wydatków na rzecz osób fizycznych (§ 303)²³, 0,4 tys. zł z tytułu wynagrodzeń osobowych pracowników (§ 401)²⁴, 2 321,6 tys. zł z tytułu dodatkowych wynagrodzeń rocznych (§ 404), 235,3 tys. zł z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne (§ 411), 25,6 tys. zł z tytułu składek na Fundusz Pracy (§ 412), 16,9 tys. zł z tytułu wpłat na Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (§ 414), 24,3 tys. zł z tytułu wynagrodzeń bezosobowych (§ 417)²⁵, 2,1 tys. zł z tytułu zakupu materiałów i wyposażenia (§ 421)²⁶, 59,1 tys. zł z tytułu zakupu energii (§ 426)²⁷, 2,7 tys. zł z tytułu zakupu usług remontowych (§ 427)²⁸, 1,0 tys. zł z tytułu zakupu usług zdrowotnych (§ 428)²⁹, 93,7 tys. zł z tytułu zakupu pozostałych usług (§ 430)³⁰, 0,3 tys. zł z tytułu zakupu usług telekomunikacyjnych (§ 436)³¹, 111,8 tys. zł z tytułu kosztów postępowania

¹⁶ Wynagrodzenia w 2017 r.: 12 569,7 tys. zł (status 01 - osoby nieobjęte mnożnikowymi systemami wynagrodzeń), 4 326,4 tys. zł (status 05 - sędziowie kuratorzy zawodowi), 28,2 tys. zł (status 07 - asesory), 13 034,7 tys. zł (status 09 - sędziowie), 1 729,9 tys. zł (status 16 - referendarze sądowi), 982,9 tys. zł (status 17 - asystenci sędziów).

¹⁷ Wynagrodzenia w 2016 r.: 11 599,6 tys. zł (status 01 - osoby nieobjęte mnożnikowymi systemami wynagrodzeń), 4 215,8 tys. zł (status 05 - sędziowie kuratorzy zawodowi), 0,0 tys. zł (status 07 - asesory), 12 141,2 tys. zł (status 09 - sędziowie), 1 444,0 tys. zł (status 16 - referendarze sądowi), 878,7 tys. zł (status 17 - asystenci sędziów).

¹⁸ Wynagrodzenia w 2017 r. były wyższe o: 970,1 tys. zł, tj. o 8,4% (status 01 - osoby nieobjęte mnożnikowymi systemami wynagrodzeń), 110,6 tys. zł, tj. o 2,6% (status 05 - sędziowie kuratorzy zawodowi), 28,2 tys. zł, tj. o 100% (status 07 - asesory), 893,5 tys. zł, tj. o 7,4% (status 09 - sędziowie), 285,9 tys. zł, tj. o 19,8% (status 16 - referendarze sądowi), 104,3 tys. zł, tj. o 11,9% (status 17 - asystenci sędziów).

¹⁹ Przeciętne miesięczne wynagrodzenie w 2017 r. wyniosło (według statusu zatrudnienia): 4,3 tys. zł (status 01 - osoby nieobjęte mnożnikowymi systemami wynagrodzeń), 7,1 tys. zł (status 05 - sędziowie kuratorzy zawodowi), 8,1 tys. zł (status 07 - asesory), 13,0 tys. zł (status 09 - sędziowie), 9,9 tys. zł (status 16 - referendarze sądowi), 4,5 tys. zł (status 17 - asystenci sędziów).

²⁰ Przeciętne miesięczne wynagrodzenie w 2016 r. wyniosło (według statusu zatrudnienia): 4,0 tys. zł (status 01 - osoby nieobjęte mnożnikowymi systemami wynagrodzeń), 6,7 tys. zł (status 05 - sędziowie kuratorzy zawodowi), 0,0 tys. zł (status 07 - asesory), 12,1 tys. zł (status 09 - sędziowie), 9,2 tys. zł (status 16 - referendarze sądowi), 4,1 tys. zł (status 17 - asystenci sędziów).

²¹ Przeciętne miesięczne wynagrodzenie w 2017 r. w porównaniu z 2016 r. było wyższe o: 0,3 tys. zł, tj. o 7,7% (status 01 - osoby nieobjęte mnożnikowymi systemami wynagrodzeń), 0,4 tys. zł, tj. o 6,5% (status 05 - sędziowie kuratorzy zawodowi), 8,1 tys. zł, tj. o 100% (status 07 - asesory), 0,9 tys. zł, tj. o 7,1% (status 09 - sędziowie), 0,7 tys. zł, tj. o 8,0% (status 16 - referendarze sądowi), 0,5 tys. zł, tj. o 11,1% (status 17 - asystenci sędziów).

²² Umowa, której przedmiotem były czynności w zakresie obrony cywilnej.

²³ W tym zobowiązania: [1] wobec kuratorów społecznych (ryczałt) - 0,4 tys. zł, [2] wobec kuratorów zawodowych (ryczałt) - 0,07 tys. zł, [3] wobec świadków, biegłych, ławników (zwrot kosztów dojazdów) - 0,6 tys. zł, [4] świadków i biegłych (zwrot utraconego zarobku) - 0,1 tys. zł, [5] wobec ławników (rekompensaty) - 3,7 tys. zł, [6] świadczenia związane z postępowaniem mediacyjnym - 0,8 tys. zł oraz [7] pozostałe wydatki na rzecz osób fizycznych w postępowaniu sądowym - 0,9 tys. zł.

²⁴ W tym zobowiązania wobec: urzędników wydziałów (0,3 tys. zł) oraz oddziałów (0,1 tys. zł).

²⁵ W tym wynagrodzenia: [1] biegłych - 19,2 tys. zł, [2] tłumaczy - 3,0 tys. zł oraz [3] kuratorów zastępujących strony - 2,1 tys. zł.

²⁶ Dwie faktury z terminem płatności 19 stycznia 2018 r. i 2 lutego 2018 r.

²⁷ 13 faktur z terminem płatności od 14 stycznia 2018 r. do 6 lutego 2018 r.

²⁸ Jedna faktura z terminem płatności 16 stycznia 2018 r.

²⁹ Jedna faktura z terminem płatności 3 lutego 2018 r.

³⁰ 21 faktur z terminami płatności od 13 stycznia 2018 r. do 30 stycznia 2018 r.

³¹ Trzy faktury z terminem płatności 31 stycznia 2018 r.

sądowego (§ 461)³². Nie wykazano zobowiązań wymagalnych (powstałych w 2017 r. i w latach ubiegłych).

(dowody: akta kontroli str. 356, 465-467)

Kontrola wydatków w kwocie 1 955,3³³ tys. zł (4,0% wydatków Sądu) wykazała, że dokonywano ich zgodnie z planem finansowym. Na 195 skontrolowanych dowodów księgowych (na łączną kwotę 1 955,3 tys. zł)³⁴ płatności dokonano: [1] w terminie - dziewięć przypadków dotyczących wydatków w łącznej kwocie 112,5 tys. zł³⁵, [2] przed terminem - 155 przypadków dotyczących wydatków w łącznej kwocie 1 784,0 tys. zł³⁶, przy czym 91 przypadków (na kwotę 563,9 tys. zł) dotyczyło kosztów postępowania sądowego³⁷ a 64 przypadki (na kwotę 1 220,1 tys. zł) dotyczyło innych kosztów³⁸, [3] po terminie - 31 przypadków dotyczących wydatków w łącznej kwocie 58,8 tys. zł³⁹ (co szczegółowo opisano w dalszej części niniejszego wystąpienia pokontrolnego – ustalone nieprawidłowości).

Dyrektor Sądu oraz Główna Księgowa wskazały, że:

1. w przypadku kosztów postępowań sądowych powodem dokonania płatności przed przyjętym zwyczajowo 14-dniowym terminem płatności (wyplata od 11 do 20 dni przed terminem) były: [a] przyjęta (niepisana) w Sądzie zasada, że koszty postępowania sądowego (zaliczki na koszty komornicze) wypłacane są trzy razy w miesiącu, tj. 10-go, 20-go i 30-go dnia miesiąca (22 przypadki na kwotę 5,9 tys. zł) oraz [b] niewykorzystanie zapotrzebowanych środków przeznaczonych na koszty postępowania sądowego i na wydatki rzeczowe (jeden przypadek na kwotę 58,5 tys. zł),
2. w przypadku kosztów postępowań sądowych powodem dokonania płatności przed zaleconym przez Ministra Sprawiedliwości 14-dniowym terminem płatności (wyplata od 11 do 20 dni przed terminem) była przyjęta (niepisana)

³² W tym: [1] koszty obrony z urzędu (sprawy karne) – 40,1 tys. zł, [2] koszty poczty – trzy faktury z terminami płatności od 18 stycznia 2018 r. do 30 stycznia 2018 r. (67,9 tys. zł), [3] koszty zastępstwa procesowego (kurator) – 0,4 tys. zł, [4] inne koszty związane z postępowaniem sądowym – 0,08 tys. zł. [5] koszty obrony z urzędu (sprawy cywilne) – 0,7 tys. zł, [6] koszty biegłych (prowadzących działalność gospodarczą) – 2,1 tys. zł, [7] koszty tłumaczy (prowadzących działalność gospodarczą) – 0,6 tys. zł.

³³ W tym: 1 325,5 tys. zł wylosowanych metodą MUS oraz 629,8 tys. zł – dobór celowy.

³⁴ W tym: 158 wylosowanych metodą MUS (1 325,5 tys. zł) oraz 37 (629,8 tys. zł) – dobór celowy.

³⁵ W tym: siedem wylosowanych metodą MUS (34,2 tys. zł) oraz dwa – dobór celowy (78,3 tys. zł).

³⁶ W tym: 120 wylosowanych metodą MUS (1 232,5 tys. zł) oraz 35 – dobór celowy (551,5 tys. zł).

³⁷ W tym: 88 wylosowanych metodą MUS (360,6 tys. zł) oraz trzy – dobór celowy (203,3 tys. zł), przy czym [1] 76 przypadków (na kwotę 473,4 tys. zł) dotyczyło okresu, w którym zwyczajowo stosowano 14-dniowy okres płatności kosztów postępowania sądowego (53 dokumenty księgowe na kwotę 409,0 tys. zł opłacono od 1 do 10 dni przed terminem, 23 dokumenty na kwotę 64,3 tys. zł opłacono od 11 do 20 dni przed terminem), [2] 15 przypadków (na kwotę 90,5 tys. zł) dotyczyło okresu, w którym obowiązywało polecenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2017 r. (l.dz. DB-IV-311-82/17/1) zgodnie z którym: „[...] prawomocne koszty postępowania sądowego należy zapłacić w terminie nie później niż 14 dni od daty wystąpienia polecenia wypłaty, po tym terminie zobowiązanie staje się wymagalne [...]” (12 dokumentów księgowych na kwotę 79,1 tys. zł opłacono od 1 do 10 dni przed terminem, trzy na kwotę 11,4 tys. zł opłacono od 11 do 20 dni przed terminem).

³⁸ W tym: 32 dokumenty wylosowane metodą MUS (871,9 tys. zł) oraz 32 – dobór celowy (348,2 tys. zł), przy czym [1] 43 przypadki (na kwotę 836,6 tys. zł) dotyczyło okresu, w którym zwyczajowo stosowano 14-dniowy okres płatności kosztów postępowania sądowego (38 dokumentów księgowych na kwotę 720,1 tys. zł opłacono od 1 do 10 dni przed terminem, pięć dokumentów na kwotę 116,5 tys. zł opłacono od 11 do 20 dni przed terminem), [2] 21 przypadki (na kwotę 383,4 tys. zł) dotyczyło okresu, w którym obowiązywało polecenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2017 r. (l.dz. DB-IV-311-82/17/1) zgodnie z którym: „[...] prawomocne koszty postępowania sądowego należy zapłacić w terminie nie później niż 14 dni od daty wystąpienia polecenia wypłaty, po tym terminie zobowiązanie staje się wymagalne [...]” (18 dokumentów księgowych na kwotę 331,3 tys. zł opłaconych od 1 do 10 dni przed terminem oraz trzy dokumenty na kwotę 52,1 tys. zł opłaconych od 11 do 20 dni przed terminem).

³⁹ Wszystkie wylosowane metodą MUS, przy czym: [1] 14 przypadków (na kwotę 13,8 tys. zł) dotyczyło okresu, w którym zwyczajowo stosowano 14-dniowy okres płatności kosztów postępowania sądowego (osiem dokumentów księgowych na kwotę 9,7 tys. zł opłacono od 1 do 10 dni po terminie, dwa dokumenty na kwotę 2,1 tys. zł opłacono od 11 do 20 dni po terminie oraz cztery dokumenty na kwotę 2,0 tys. zł – pow. 20 dni po terminie); [2] 17 przypadków (na kwotę 45,0 tys. zł) dotyczyło okresu, w którym obowiązywało polecenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2017 r. (l.dz. DB-IV-311-82/17/1,) zgodnie z którym: „[...] prawomocne koszty postępowania sądowego należy zapłacić w terminie nie później niż 14 dni od daty wystąpienia polecenia wypłaty, po tym terminie zobowiązanie staje się wymagalne [...]” (10 dokumentów księgowych na kwotę 6,9 tys. zł opłacono od 1 do 10 dni po terminie, sześć dokumentów na kwotę 5,1 tys. zł opłacono od 11 do 20 dni po terminie oraz jeden dokument na kwotę 32,9 tys. zł opłacono pow. 20 dni po terminie).

w Sądzie zasada, że koszty postępowania sądowego (usługi obrońców z urzędu) wypłacane są raz w miesiącu, tj. w przedostatni dzień roboczy (trzy przypadki na kwotę 11,4 tys. zł),

3. w przypadku innych kosztów powodem dokonania płatności przed terminem płatności wynikającym z dokumentu księgowego (faktury/rachunku) było niewykorzystanie zapotrzebowanych środków przeznaczonych na pokrycie kosztów postępowania sądowego i/lub składki ZUS i Fundusz Pracy (osiem przypadków na kwotę 168,6 tys. zł).

(dowody: akta kontroli str. 240-284, 457-464)

Stosownie do wymogu ujętego w art.13a ust.1 ustawy z dnia z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych⁴⁰ (dalej: „pzp”) plan postępowań o udzielenie zamówień publicznych Sądu sporządzono 16 lutego 2017 r.⁴¹, tj. 13 dni od dnia przyjęcia planu finansowego⁴².

(dowody: akta kontroli str. 12-15, 26, 28-31)

Prawidłowo, tj. stosowanie do art. 98 ust.2 pzp oraz Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 15 grudnia 2016 r. w sprawie informacji zawartych w rocznym sprawozdaniu o udzielonych zamówieniach, jego wzoru oraz sposobu przekazywania⁴³ sporządzono i przekazano (w dniu 22 lutego 2018 r.) Prezesowi Urzędu Zamówień Publicznych roczne sprawozdanie o udzielonych zamówieniach. W dniu 6 marca 2018 r., w wyniku kontroli NIK, powyższe sprawozdanie zostało skorygowane.

(dowody: akta kontroli str. 307-308, 444-445)

W badanym okresie zasady udzielania zamówień publicznych na: a) dostawy, usługi, roboty budowlane, których wartość nie przekracza kwoty 30 tys. euro i b) na dostawy, usługi i roboty budowlane powyżej 30 tys. euro oraz zamówień na usługi społeczne i inne szczególne usługi do kwoty 750 tys. euro Dyrektor Sądu określił w Zarządzeniach odpowiednio: nr 15/2016 (z 31 października 2016 r.) oraz 23/2016 (z 15 grudnia 2016 r.).

(dowody: akta kontroli str. 39-46, 204-212)

W 2017 r. w Sądzie przeprowadzono 4 postępowania, w wyniku których udzielono zamówień publicznych na łączną kwotę brutto 1 110,5 tys. zł, w tym 499,6 tys. zł (usługi – dwa postępowania)⁴⁴ oraz 610,9 tys. zł (usługi społeczne – dwa postępowania)⁴⁵.

(dowód: akta kontroli str. 32)

W wyniku analizy jednego postępowania⁴⁶ o udzielenie zamówienia publicznego na świadczenie usług zdalnego monitoringu elektronicznego mającego na celu poprawę bezpieczeństwa kuratorów sądowych okręgu częstochowskiego (w tym Sądu Okręgowego w Częstochowie⁴⁷ oraz sądów rejonowych w: Częstochowie, Myszkowie i Zawierciu) na łączną kwotę 199,0 tys. zł⁴⁸, stwierdzono naruszenie

⁴⁰ Dz.U. z 2017 r. poz.1579, ze zm.

⁴¹ Aktualizowany 17 listopada 2017 r. – dopisane postępowanie pn. Usługa zdalnego monitoringu elektronicznego dla kuratorów okręgu częstochowskiego (przeprowadzony w listopadzie 2017 r.).

⁴² Plan finansowy Sądu przyjęto 3 lutego 2017 r.

⁴³ Dz.U. poz. 2038.

⁴⁴ W trybie przetargu nieograniczonego, w tym jedno postępowanie unieważnione.

⁴⁵ Tryb przewidziany dla usług społecznych.

⁴⁶ Świadczenie usług zdalnego monitoringu elektronicznego mającego na celu poprawę bezpieczeństwa kuratorów sądowych okręgu częstochowskiego.

⁴⁷ Dla Sądu Rejonowego w Lublińcu będącego sądem funkcjonalnym Sądu Okręgowego w Częstochowie.

⁴⁸ W tym: [1] Sąd Rejonowy w Częstochowie – 115,5 tys. zł, [2] Sąd Rejonowy w Myszkowie – 30,0 tys. zł, [3] Sąd Rejonowy w Zawierciu – 32,1 tys. zł oraz [4] Sąd Okręgowy w Częstochowie – 21,4 tys. zł.

przepisu art.138o pzp co szczegółowo opisano w dalszej części niniejszego wystąpienia pokontrolnego.

(dowody: akta kontroli str. 47-201, 494)

W 2017 r. w Sądzie przeprowadzono 236 postępowań o wartości poniżej 30 tys. euro na łączną kwotę 1 807,3 tys. zł brutto.

(dowody: akta kontroli str. 309-329)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1) Sporządzony 16 lutego 2017 r. plan postępowań o udzielenie zamówień publicznych Sądu zamieszczono na stronie internetowej Sądu w dniu 31 lipca 2017 r., tj. 178 dni od dnia przyjęcia planu finansowego⁴⁹, tj. niezgodnie z wymogiem ujętym w art.13a ust.1 pzp, zgodnie z którym Sąd miał obowiązek sporządzić powyższy plan i zamieścić go na stronie internetowej nie później niż 30 dni od dnia przyjęcia budżetu lub planu finansowego.

Dyrektor wyjaśniła, że sporządzony plan postępowań o udzielenie zamówień publicznych Sądu zamieszczono na stronie internetowej Sądu dopiero w dniu 31 lipca 2017 r. z powodu przeoczenia pracownika Oddziału Gospodarczego.

(dowody: akta kontroli str. 26, 28, 203)

2) W trakcie postępowania o udzielenie zamówienia publicznego na usługę społeczną *Świadczenie usług zdalnego monitoringu elektronicznego mającego na celu poprawę bezpieczeństwa kuratorów sądowych okręgu częstochowskiego* nie zastosowano się do wymogu ujętego w art.138o ust.4 pzp, tj. po udzieleniu zamówienia publicznego Sąd (zamawiający) nie zamieścił na stronie podmiotowej Biuletynu Informacji Publicznej (dalej: *BIP*) informacji o udzieleniu zamówienia.

(dowody: akta kontroli str. 47-201, 494)

Kierownik Oddziału Gospodarczego, odpowiedzialny (zgodnie z wewnętrzną procedurą udzielania zamówień na usługi społeczne⁵⁰) za przygotowanie i udzielanie zamówień publicznych na rzecz Sądu oświadczył, że sporządził ogłoszenie o wyborze najkorzystniejszej oferty, które po akceptacji Dyrektora Sądu zostało umieszczone na stronie internetowej Sądu. Zdaniem Kierownika Oddziału Gospodarczego z racji tego, że w postępowaniu występował tylko jeden oferent i nie przysługiwały mu środki ochrony prawnej, to z nim automatycznie została zawarta umowa na wykonanie usługi i z tego powodu nie było sporządzane ogłoszenie wynikające z art.138o ust.4 pzp.

(dowody: akta kontroli str. 36, 39-46)

Dyrektor Sądu wyjaśniła, że pracownik zajmujący się zamówieniami publicznymi w dniu 24 listopada 2017 r. zamieścił w *BIP* ogłoszenie o wyborze najkorzystniejszej oferty, które było wskazaniem z jakim podmiotem Sąd zawrze umowę, gdyż w postępowaniu był tylko jeden wykonawca. Podała, że Sąd nie zamieścił na stronie *BIP* ogłoszenia o nieudzieleniu zamówienia zatem zamieszczone wcześniej ogłoszenie o wyborze oferty uznano za jednoznaczną informację, że umowa została zawarta ze wskazanym w nim podmiotem.

(dowód: akta kontroli str. 351)

⁴⁹ Plan finansowy Sądu przyjęto 3 lutego 2017 r.

⁵⁰ Zarządzenie Dyrektora Sądu Rejonowego w Częstochowie z dnia 15 grudnia 2016 r. w sprawie zasad udzielania na rzecz Sądu Rejonowego w Częstochowie zamówień publicznych na dostawy, usługi i roboty budowlane powyżej 30.000 euro oraz zamówień na usługi społeczne i inne szczególne usługi do kwoty 750.000 euro.

W ocenie Najwyższej Izby Kontroli zgodnie z art.138o pzp, Sąd mógł udzielić zamówienia stosując przepisy ust. 2-4 jeżeli wartość zamówienia na usługi społeczne była mniejsza niż kwoty określone w art. 138g ust. 1 pzp (tj. 750 000 euro - w przypadku zamówień innych niż zamówienia sektorowe lub zamówienia w dziedzinach obronności i bezpieczeństwa). Językowa wykładnia przepisów wskazuje, że jeśli Sąd z tego prawa nie skorzystałby, powinien udzielać zamówienia według zasad ogólnych – np. w przetargu nieograniczonym⁵¹. Zatem, Sąd decydując się na udzielenie zamówienia w trybie art. 138o pzp (mógł wybrać np. tryb przetargu nieograniczonego⁵²), winien stosować bezwzględnie, a nie wybiórczo przepisy ust. 2-4 a więc miał obowiązek, a nie możliwość, niezwłocznego (po udzieleniu zamówienia) zamieszczenia na stronie podmiotowej *BIP*, a jeżeli nie ma strony podmiotowej *BIP* na stronie internetowej, informacji o udzieleniu zamówienia, podając nazwę albo imię i nazwisko podmiotu, z którym zawarł umowę.

3) W postępowaniu o wartości poniżej 30 tys. euro dotyczącym świadczenia usług prawnych na rzecz Sądu:

- a) do dokumentacji postępowania nie załączono dokumentu potwierdzającego przeprowadzenie szacowania wartości zamówienia jedną z metod wymienionych w § 3 pkt 5 Zarządzenia Dyrektora Sądu Rejonowego w Częstochowie nr 15/2016 z dnia 31 października 2016 r. w sprawie ustalenia zasad udzielania zamówień na dostawy, usługi, roboty budowlane, których wartość nie przekracza kwoty 30 tys. euro, tj. nie zastosowano się do zapisu § 6 pkt 1 ww. Zarządzenia,
- b) nie przeliczono szacowanej wartości zamówienia (wyrażonej w złotych) na euro wg średniego kursu złotego w stosunku do euro określonego w rozporządzeniu Prezesa Rady Ministrów wydanym na podstawie art.35 pzp, tj. nie zastosowano się do zapisu § 3 pkt 7 ww. Zarządzenia,
- c) nie udokumentowano wszystkich wykonywanych czynności, tj. m.in.: a) szacowania wartości zamówienia, b) informacji (lub decyzji), kto jest odpowiedzialny za prowadzenie postępowania, c) sposobu przekazania zapytania ofertowego wykonawcy, tj. nie zastosowano się do zapisu § 6 pkt 1 ww. Zarządzenia,
- d) nie przeprowadzono rozpoznania rynku z zachowaniem zasady konkurencyjności, gdyż nie zebrano co najmniej trzech ofert wykonawców realizujących przedmiot niniejszego zamówienia⁵³, tj. nie zastosowano się do zapisu § 6 pkt 2 ww. Zarządzenia co spowodowało naruszenie § 6 pkt 7 ww. Zarządzenia, gdyż w wyniku powyższego postępowania nie wybrano wykonawcy, który zaoferował najkorzystniejszą ofertę, tj. ofertę z najniższą ceną. Naruszono przy tym art. 44 ust. 3 pkt 1 upr, zgodnie z którym wydatki publiczne winny być dokonywane w sposób celowy i oszczędny, z zachowaniem zasad uzyskiwania najlepszych efektów z danych nakładów

⁵¹ Zob. W. Dzierżanowski, Komentarz do art. 138o ustawy pzp, LEX.

⁵² UZP wskazał, że w odniesieniu do usług społecznych, których wartość jest mniejsza niż kwoty wskazane w art. 138 g pzp, stosownie do dyspozycji art. 138o wymaga, aby zamówienie udzielone zostało w sposób przejrzysty, obiektywny i niedyskryminujący, z zastosowaniem przepisów ust. 3-4 tego przepisu. Zamawiający, określając procedurę udzielania zamówienia publicznego, o której mowa w art. 138o pzp, może odwołać się do trybu przetargu nieograniczonego i włączyć do niej niektóre lub wszystkie przepisy regulujące proces udzielania zamówienia w tym trybie, z zastrzeżeniem obowiązku zastosowania obligatoryjnych elementów postępowania, wskazanych dyspozycją art. 138o pzp. Niemniej jednak, rozszerzenie procedury udzielania zamówienia, o której mowa w art. 138o pzp, o te elementy nie oznacza, iż zamówienie to udzielane jest w trybie przetargu nieograniczonego, zgodnie z dyspozycją art. 39 pzp. W dalszym ciągu jest to wewnętrzna procedura udzielania zamówień, opracowana przez zamawiającego na potrzeby postępowania na usługi społeczne z wszelkimi tego konsekwencjami (zob. Udzielanie zamówień na usługi społeczne w trybie art. 138o ustawy pzp – pismo UZP, LEX).

⁵³ Z dokumentacji wynika, że Kierownik Oddziału Gospodarczego skierował zapytanie ofertowe do jednej kancelarii prawnej.

oraz optymalnego doboru metod i środków służących osiągnięciu założonych celów,

- e) zapytanie ofertowe nie zostało przekazane wykonawcy na druku stanowiącym załącznik do Zarządzenia⁵⁴, tj. nie zastosowano się do zapisu § 6 pkt 5 ww. Zarządzenia,
- f) oferta wykonawcy została przyjęta (i nieodrzucona), mimo że nie została złożona na formularzu ofertowym stanowiącym załącznik do ww. Zarządzenia⁵⁵, tj. nie zastosowano się do obowiązku wynikającego z § 6 pkt 6 ww. Zarządzenia,
- g) zastosowano odstępstwa od stosowania ww. Zarządzania, mimo że osoba prowadząca postępowanie nie złożyła wniosku o wyrażenie zgody na odstępstwo a Dyrektor Sądu takiej zgody nie wydała, tj. zastosowano się do § 11 ww. Zarządzenia bez spełnienia określonych w tym przepisie warunków.

(dowody: akta kontroli str. 330-342, 495)

Dyrektor Sądu wyjaśniła, że:

ad. a) „[...] szacowanie wartości zamówienia na „Kompleksową obsługę prawną Sądu Rejonowego w Częstochowie” przeprowadzono z należytą starannością w oparciu o § 3 ust.5 zarządzenia Nr 15/2016 Dyrektora Sądu Rejonowego w Częstochowie z dnia 31 października 2016 r. w sprawie ustalenia zasad udzielania zamówień na dostawy, usługi, roboty budowlane, których wartość nie przekracza kwoty 30.000 euro. Podstawą ustalenia wartości zamówienia jako podlegającego wznowieniu była łączna wartość zamówienia tego samego rodzaju udzielona w poprzednim roku budżetowym, która znajdowała swoje odzwierciedlenie w wykonaniu planu za rok 2016 oraz informacja uzyskana z Kancelarii Prawnej, z którą Sąd miał zawartą umowę w roku poprzednim [...] Kancelaria zaproponowała stawkę za świadczone usługi taką samą jak w roku poprzednim. Złożona oferta stanowiła podstawę do oszacowania wartości zamówienia.[...]”,

ad. b) nie przeliczono wartości zamówienia na euro, gdyż samo zamówienie jak też kurs euro było takie samo ja w roku poprzedzającym,

ad. c-g) „[...] na etapie szacowania wartości zamówienia nie ma obowiązku dokumentowania tych czynności w formie pisemnej [...], § 3 pkt 3 zarządzenia określa komu zostają przydzielone czynności związane z szacowaniem poszczególnych rodzajów dostaw i usług. Wynika to z kompetencji danej komórki organizacyjnej. Natomiast przeprowadzenie zamówienia publicznego od momentu uzyskania akceptacji Dyrektora Sądu należy do czynności Oddziału Gospodarczego. W komórce tej dwóch pracowników zajmuje się realizacją zadań związanych z dostawami towarów i usług na potrzeby Sądu. Nie przydziela się sprawy konkretnemu pracownikowi. Z reguły za realizację zamówienia publicznego kończącego się podpisaniem umowy odpowiada Kierownik Oddziału Gospodarczego, którego zakres czynności obejmuje również sporządzanie projektów umów, a za realizację pozostałych zamówień odpowiada Z-ca Kierownika Oddziału Gospodarczego. Nie jest to jednak podział sztywny.[...] W postępowaniu nie stosowano typowego zgodnego z zarządzeniem zapytania ofertowego. Ze względu na zapewnienie niezakłóconej pracy Sądu odstąpiono od rozpoznania rynku i porównania ofert a tym samym typowego zapytania ofertowego.

⁵⁴ Nie zawierało ono informacji o terminie składania ofert.

⁵⁵ Oferta wykonawcy została złożona w Sądzie w dniu 30 grudnia 2016 r. tj. w dniu przekazania zapytania ofertowego.

Zastosowano w tym przypadku, podobnie jak w roku 2016, § 11 zarządzenia Nr 15/2016 Dyrektora Sądu Rejonowego w Częstochowie. W postępowaniu na rok 2017 na wniosku nie dopełniono obowiązku pisemności wyrażenia zgody na zastosowanie odstępstwa od zarządzenia. Uznano, że zgoda udzielona w 2016 r. jest obowiązująca również w 2017 r. z uwagi na fakt, że była to kontynuacja usługi świadczonych w roku ubiegłym, przy niezmiennej cenie i zakresie.[...]"

(dowody: akta kontroli str. 347-348)

W ocenie Najwyższej Izby Kontroli, zawarte w pkt 1 § 5, 6 i 7 Zarządzenia nr 15/2016, polecenie dokumentowania wszystkich wykonywanych czynności w formie pisemnej służyło zapewnieniu przejrzystości prowadzonych postępowań o wartości poniżej 30 tys. euro. W związku z powyższym zdaniem Najwyższej Izby Kontroli, mimo, że zgodnie z zapisem § 3 pkt 5b ww. Zarządzenia, przy szacowaniu wartości zamówienia posłużono się analizą wydatków poniesionych na tego rodzaju zamówienia w okresie poprzedzającym moment szacowania wartości zamówienia, to:

- a) nie udokumentowano tego faktu, tj. nie zastosowano się do zapisu § 6 pkt 1 ww. Zarządzenia, który zdaniem Najwyższej Izby Kontroli, należy stosować również na etapie szacowania wartości dla zapewnienia przejrzystości i poprawności postępowania oraz uniknięcia konieczności dochodzenia ex post w jaki sposób dokonano ustalania wartości zamówienia
- b) przy powyższej analizie, zgodnie z wyjaśnieniami Dyrektora Sądu, nie uwzględniono wskaźnika wzrostu cen towarów i usług konsumpcyjnych publikowanych przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego (spadek cen o 0,9%)⁵⁶, tj. nie zastosowano się do wymogu zawartego w § 3 pkt 5b ww. Zarządzenia.

Najwyższa Izba Kontroli nie podziela poglądu, że na etapie szacowania wartości zamówienia nie ma obowiązku dokumentowania tych czynności w formie pisemnej, gdyż takie postępowanie: dopuszczałoby dowolność interpretacji w momencie odtwarzania podjętych na tym etapie czynności oraz utrudniałoby ustalenie ich prawidłowości (np. odtworzenie cen rynkowych obowiązujących w momencie szacowania wartości zamówienia, na podstawie których taką wartość ustalono).

Uwagi dotyczące
badanej działalności

Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę, że:

- 1) Część zobowiązań Sądu regulowanych było z wyprzedzeniem w stosunku do terminu płatności. W wyniku badania stwierdzono, że w przypadku 34 dokumentów na kwotę 244,3 tys. zł płatności dokonano z wyprzedzeniem od 11 do 20 dni. Taki sposób dokonywania płatności może nie korespondować z zasadą oszczędnego wydatkowania i racjonalnego planowania wydatków publicznych.
- 2) Postępowania w ramach usług społecznych angażują duże środki publiczne (pow. 30 tys. euro do 750 tys. euro) więc, skoro w przypadku innych trybów zamówień (za wyjątkiem postępowań w trybie z wolnej ręki) każdorazowo powoływana jest komisja przetargowa, należy również w przypadku usług społecznych rozważyć jej powołanie, tj. zlikwidowanie wyłączenia zawartego w § 6 pkt 1 Zarządzenia nr 23/2016. Dodatkowo, zgodnie z art. 138o ust. 2 pzp, zamawiający udziela zamówienia m.in. w sposób obiektywny. Obiektywizm winien być rozumiany zgodnie z językowym znaczeniem tego pojęcia, a więc jako działanie

⁵⁶ W momencie składania wniosku o udzielenie zamówienia publicznego (30 grudnia 2016 r.) obowiązywał Komunikat Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego z dnia 15 stycznia 2016 r. w sprawie średniorocznego wskaźnika cen towarów i usług konsumpcyjnych ogółem w 2015 r., z którego wynikało, że średnioroczny wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych ogółem w 2015 r. w stosunku do 2014 r. wyniósł 99,1 (spadek cen o 0,9 %).

zgodne z zasadami niezależnie od własnych opinii, uczuć i interesów. Taki obiektywizm, w ocenie Najwyższej Izby Kontroli, w większym stopniu zapewniałaby właśnie komisja przetargowa.

3) Ze 195 skontrolowanych dowodów księgowych (na łączną kwotę 1 955,3 tys. zł)⁵⁷, w 31 przypadkach dotyczących wydatków związanych z kosztami postępowania sądowego w łącznej kwocie 58,8 tys. zł płatności dokonano po upływie 14 dni od dnia uprawomocnienia się wyroku, przy czym 14 przypadków (na kwotę 13,8 tys. zł) dotyczyło okresu, w którym ww. termin stosowano zwyczajowo, zaś w 17 przypadkach (na kwotę 45,0 tys. zł) miało to miejsce po przekazaniu pisma Departamentu Budżetu i Efektywności Finansowej Ministerstwa Sprawiedliwości z dnia 28 września 2017 r. (l.dz. DB-IV-311-82/17/1), w którym zaproponowano sądom zawarcie w dokumentacji opisującej zasady rachunkowości przyjęte w danej jednostce sformułowania, że *Koszty sądowe związane z postępowaniem sądowym, które podlegają prawomocności należy ujmować w okresie sprawozdawczym, którego dotyczy prawomocność, jeżeli jest to niemożliwe z uwagi na zamknięty już okres sprawozdawczy, wówczas należy kwalifikować je do bieżącego okresu sprawozdawczego, za który sporządzane jest sprawozdanie budżetowe z wydatków. Prawomocne koszty postępowania sądowego należy zapłacić w terminie nie później niż 14 dni od daty wystawienia polecenia wypłaty, po tym terminie zobowiązanie staje się wymagalne.*

Dyrektor Sądu oraz Główna Księgowa wyjaśniły, że powodem dokonania płatności po upływie 14 dni od dnia uprawomocnienia się wyroku były w szczególności: przyjęta w Sądzie (niepisana) zasada, że koszty postępowania sądowego (usługi biegłych sądowych) wypłacane są trzy razy w miesiącu, tj. 10-go, 20-go i 30-go dnia miesiąca; oraz przyjęta w Sądzie (niepisana) zasada, że koszty postępowania sądowego (usługi obrońców z urzędu) wypłacane są raz w miesiącu, tj. w przedostatni dzień roboczy.

(dowody: akta kontroli str. 240-284, 457-464)

Najwyższa Izba Kontroli mając na uwadze stanowisko Ministerstwa Sprawiedliwości, wyrażone w piśmie l.dz. DB-IV-311-82/17/1 z dnia 28 września 2017 r., sugeruje rozważenie zmiany dotychczasowych, stosowanych od lat lecz niepisanych zasad wypłaty zobowiązań wynikających z postępowania sądowego, w kierunku zalecanym przez Departament Budżetu i Efektywności Finansowej Ministerstwa Sprawiedliwości.

Ocena cząstkowa

Objęte badaniem wydatki Sądu w łącznej kwocie 1 955,3 tys. zł, stanowiące 4,0% wydatków Sądu ogółem w 2017 r., zostały zrealizowane w granicach limitów określonych planem finansowym. Realizacja planu wydatków wyniosła 99,6% zaplanowanych kwot a dokonywane przez dysponenta wyższego stopnia blokady środków następowały z powodów obiektywnych, niezależnych od Sądu. Niemniej jednak w wyniku kontroli stwierdzono, iż poniesiono wydatki z naruszeniem procedur wewnętrznych w zakresie zamówień publicznych (na kwotę 40,8 tys. zł co stanowiło 0,1% wydatków wykonanych przez Sąd w 2017 r.). Ponadto w toku kontroli ujawniono inne nieprawidłowości, które dotyczyły: [1] nieterminowego zamieszczenia na stronie internetowej Sądu planu zamówień publicznych oraz [2] niezamieszczenia na stronie internetowej Sądu informacji o udzieleniu zamówienia publicznego na realizację usługi społecznej.

⁵⁷ W tym: 158 wylosowanych metodą MUS (1 325,5 tys. zł) oraz 37 – dobór celowy (629,8 tys. zł).

3. Sprawozdawczość

Opis stanu
faktycznego

Roczne sprawozdania budżetowe Sądu za 2017 r., tj.: o stanie środków na rachunkach bankowych państwowych jednostek budżetowych (Rb-23); z wykonania planu dochodów budżetowych (Rb-27); z wykonania planu wydatków budżetu państwa (Rb-28); z wykonania wydatków budżetu państwa oraz budżetu środków europejskich w układzie zadaniowym (Rb-BZ1), a także sprawozdania za IV kwartał 2017 r. o stanie: należności oraz wybranych aktywów finansowych (Rb-N); zobowiązań wg tytułów dłużnych oraz poręczeń i gwarancji (Rb-Z) – sporządzone zostały zgodnie z wymogami rozporządzeń Ministra Finansów w sprawie: sprawozdawczości budżetowej, sprawozdań w zakresie operacji finansowych oraz sprawozdawczości budżetowej w układzie zadaniowym. Sprawozdania Rb-23, Rb-27, Rb-28, Rb-BZ1, Rb-N i Rb-Z sporządzono terminowo i prawidłowo pod względem merytorycznym i formalno-rachunkowym.

Wiarygodność sprawozdań Rb-27 i Rb-28 została potwierdzona procedurą analizy operacji na bieżących rachunkach bankowych dochodów i wydatków kontrolowanej jednostki. Ujawniony błąd w systemie finansowo-księgowym Sądu, skutkujący różnicą pomiędzy obrotami dziennika oraz zestawienia obrotów i sald w 2017 r. w kwocie 80,6 tys. zł nie miał wpływu na dane zawarte w tych sprawozdaniach.

(dowody: akta kontroli str. 367-398, 354-366, 352-353, 504)

Mechanizmy kontroli, dotyczące operacji finansowych i gospodarczych, zostały zawarte w polityce rachunkowości⁵⁸ (utworzonej w oparciu o wzorcowe zasady [politykę] rachunkowości sądów powszechnych) oraz w zarządzeniach zawierających procedury kontroli finansowej i zarządczej⁵⁹. W Sądzie nie opracowano wewnętrznych procedur sporządzania sprawozdań budżetowych, przy czym: [1] sprawozdania były sporządzane automatycznie, z wykorzystaniem systemów informatycznych; [2] w systemie informatycznym zdefiniowano powiązanie poszczególnych pozycji sprawozdań z księgami rachunkowymi (saldami i/lub obrotami poszczególnych kont księgowych); [3] osoby sporządzające i osoby sprawdzające sprawozdania pod względem merytorycznym i formalno-rachunkowym miały do tego stosowne umocowania; [4] sprawozdania podpisywały: Główna Księgowa i Dyrektor Sądu (kierownik jednostki); [5] w systemach tworzenia sprawozdań stosowany był tzw. ślad rewizyjny, potwierdzający kto ponosi odpowiedzialność za ich sporządzenie (w systemie SAP⁶⁰ odnotowywana była osoba, która generowała/sporządzała sprawozdanie na podstawie ewidencji księgowej, w systemie TREZOR⁶¹ pod sporządzonym sprawozdaniem elektroniczne podpisy składała Główna Księgowa i Dyrektor Sądu); [6] Zakładowy Plan Kont (utworzony w oparciu o wzorcowy zakładowy plan kont dla sądów powszechnych) pozwalał na sporządzanie sprawozdań w wymaganej szczegółowości.

Sprawozdawczość i prowadzenie ksiąg rachunkowych nie było przedmiotem audytu wewnętrznego Sądu, a w 2017 r. nie zidentyfikowano i nie oszacowano ryzyka w obszarze sprawozdawczości i prowadzenia ksiąg rachunkowych.

(dowody: akta kontroli str. 398-440)

⁵⁸ Zarządzenie Dyrektora Sądu Rejonowego w Częstochowie nr 10/2016 z dnia 1 września 2016 r.

⁵⁹ Zarządzenia: [1] Dyrektora Sądu Rejonowego w Częstochowie nr 7/2011 z dnia 25 lipca 2011 r. w sprawie stosowania procedur kontroli finansowej, [2] Prezesa i Dyrektora Sądu Rejonowego w Częstochowie nr 27/2014 z dnia 23 kwietnia 2014 r. w sprawie funkcjonowania kontroli zarządczej, zmienione Zarządzeniem nr 70/2014 z 15 października 2014 r.

⁶⁰ Zintegrowany system informatyczny bazujących na wzorcach biznesowych ERP (planowanie zasobów przedsiębiorstwa tj. enterprise resource planning – metoda efektywnego zarządzania całością zasobów przedsiębiorstwa), co daje dostęp od danych we wszystkich obszarach działalności przedsiębiorstwa.

⁶¹ Informatyczny System Obsługi Budżetu Państwa.

Ustalone
nieprawidłowości

W 2017 r. dokonano ośmiu korekt sprawozdań, w tym sześciu (Rb-23, Rb-27, Rb-28)⁶², stosownie do § 30 instrukcji stanowiącej załącznik nr 37 do rozporządzenia w sprawie sprawozdawczości budżetowej oraz dwóch (Rb-N)⁶³, stosownie do § 10 ust 5 rozporządzenia w sprawie sprawozdań w zakresie operacji finansowych. We wszystkich przypadkach korekty danych uwzględniono w sprawozdaniach następnych okresów.

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

Kontrola wykazała, że stosowany w Sądzie system finansowo-księgowy jest niestabilny, a prezentacja danych, wynikających z ksiąg rachunkowych, jest niespójna, czego wyrazem był brak zgodności, o której mowa w art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości⁶⁴, tj. brak zgodności na dzień 31 grudnia 2017 r. obrotów dziennika z obrotami zestawienia obrotów i sald. W Sądzie różnica pomiędzy obrotami dziennika oraz zestawienia obrotów i sald w 2017 r. wyniosła 80,6 tys. zł. Niezgodność miała charakter błędu systemowego występującego w systemie finansowo-księgowym. W związku z tym problem ten był zgłaszany i monitorowany przez Sąd od 2015 r. poprzez usługę Service Desk⁶⁵, ale nie został rozwiązany. W trakcie roku 2017 zgłaszane były przez Sąd liczne uwagi, raportowane błędy i ujawniane awarie świadczące o niestabilności systemu księgowego. Dotyczyły one m.in.: bieżącego rejestrowania (aktualizacji) dokonywanych księgowania, możliwości ręcznego korygowania zapotrzebowanych kwot (limity) i rejestracji tych zmian, kojarzenia dokonanych księgowania z innymi danymi systemu, możliwości dokonywania zmian w centralnym systemie księgowym przez różnych pracowników sądowych (zbyt szerokie uprawnienia w systemie).

Pracownik Sądu jako użytkownik końcowy nie miał możliwości samodzielnej ingerencji w zakresie zmian systemowych w odniesieniu do „własnych” ksiąg rachunkowych z uwagi na fakt, iż jest to system centralny, jak również nie miał wpływu na określenie terminu wykonania prac przez wykonawcę w przedmiotowym zakresie.

(dowody: akta kontroli str.487-493, 501-503, 504-514)

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli opiniuje pozytywnie sporządzone przez Sąd sprawozdania budżetowe i w zakresie operacji finansowych. Sprawozdania Sądu sporządzone zostały terminowo i prawidłowo pod względem merytorycznym i formalno-rachunkowym. Stwierdzone nieprawidłowości w zakresie działania systemu finansowo-księgowego nie miały bezpośredniego wpływu na wiarygodność danych prezentowanych w sprawozdaniach budżetowych, sporządzonych na dzień 31 grudnia 2017 r.

VI. Wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli, wnosi o:

1. Kontynuowanie, wspólnych z Ministrem Sprawiedliwości, działań mających na celu doprowadzenie do całkowitej zgodności obrotów dziennika z obrotami

⁶² Korekty: Rb-23 (wrzesień i grudzień 2017 r.), Rb-27 (wrzesień 2017 r.), Rb-28 (marzec, sierpień i grudzień 2017 r.).

⁶³ Korekty sprawozdań Rb-N za II i III kwartał 2017 r.

⁶⁴ Dz. U. z 2018 r. poz. 395, ze zm.

⁶⁵ Wsparcie informatyczne.

zestawienia obrotów i sald w ramach funkcjonującego w Sądzie systemu finansowo-księgowego.

2. Podjęcie działań organizacyjnych oraz wprowadzenie mechanizmów kontrolnych w celu:
 - a. terminowego zamieszczania na stronie internetowej Sądu planu zamówień publicznych,
 - b. zamieszczenia na stronie internetowej Sądu wszystkich, wymaganych pzp informacji, w tym informacji o udzieleniu zamówień publicznych na usługi społeczne,
 - c. stosowania wewnętrznych procedur Sądu, a szczególności dotyczących postępowań w zakresie udzielania zamówień publicznych.

VII. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

*Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń*

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK we Wrocławiu.

*Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków*

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Wrocław, dnia 26 marca 2018 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura we Wrocławiu
p.o. Dyrektor
Radosław Kujawiński

.....
podpis